

оскільки «в порушення передбачених Порядком № 1140 норм відповідачем не було зазначено в заяві методів та форм забезпечення прибирання сміття, інших заходів для уникнення порушень Правил благоустрою міста, забезпечення біотуалетів, що унеможливує в свою чергу проведення довготривалих заходів». Це також свідчить про те, що процес підготовки і проведення масових заходів потребує законодавчого регулювання.

Таким чином, для правильного застосування норми Конституції України, яка гарантує свободу проведення масових заходів, повинен бути прийнятий новий закон, який би точно визначив процедуру за якою повинен організуватися масовий захід, а саме строк завчасного сповіщення про цей захід. Таке рішення допомогло б вирішити багато практичних проблем, давши змогу органам державної влади і органам місцевого самоврядування якісно здійснити усі необхідні підготовчі дії для проведення масового заходу, а також, чітко прописавши процедуру організації для уникнення порушень прав громадян, гарантованих Конституцією.

Науковий керівник: проректор з навчальної роботи НЮУ імені Ярослава Мудрого, д. ю. н., професор кафедри конституційного права України, член-кореспондент НАПрН України Ю. Г. Барабаш.

Берченко Григорій Валерійович
НЮУ імені Ярослава Мудрого,
к. ю. н., доцент кафедри
конституційного права України

НАРОД І НАЦІЯ: КОНСТИТУЦІЙНА ПАРАДИГМА

Виникнення націй в літературі пов'язують з процесом створення національних держав. Ю. Габермас зазначає, що після революцій кінця XVIII століття держава та нація злились у національну державу. Держава стає інструментом нації. Її діяльність спрямована насамперед на інтеграцію населення через громадянство та вод-

ночас на встановлення відносин між іншими націями — політичними одиницями.

Джерелом влади у державі стає народ, який приймає Конституцію і об'єднуючись у державу стає політичним суб'єктом — нацією. Концепція нації як організованого у державу народу і сьогодні сприймається західним конституціоналізмом. Саме відокремлення національного від етнічних ототожнень, що характеризувало західноєвропейський розвиток, було центральним в виділенні національної ідентичності з місцевих, етнічних та окремих спільностей, з яких європейська етнічна держава виникла. Таким чином, нації насправді не існували, вони врешті-решт вийшли з об'єднання культури і політики: так звучить теза Гелнера.

Від середини XVIII ст. під «нацією» розуміють спільність за походженням і «державний народ». З часів Французької революції «нація» розглядається як джерело державного суверенітету, отже, кожна нація має право на політичне самовизначення. На місце етнічної поєднаності стає демократичне волевиявлення суспільства. Отже, з часу Французької революції значення слова «нація» з дополітичної величини перетворилося на визначальний знак політичної ідентичності громадян демократичного суспільства.

Проте таке пояснення характерне для класичних націй Півночі та Заходу Європи, які витворились усередині існуючих територіальних держав. Останні являли собою елемент європейської державної системи, яка набула завершеного вигляду ще при укладенні Вестфальського миру 1648 року. Натомість «спізнені» нації, передовсім Італія та Німеччина, пройшли інший шлях розвитку, що є типовим і для утворення національних держав Центральної та Східної Європи. Тут процес витворення національної держави йшов шляхом національної самосвідомості, яка передувала йому та міцнішала у пропагандистський спосіб. Очевидна відмінність цих двох шляхів (від держави до нації та від нації до держави). Через відсутність раннього національного об'єднання в Німеччині, на відміну від Англії та Франції, націоналістичний сентимент став пізніше найвиразнішою ідеологією.

Ентоні Д. Сміт проводить досить умовну межу між західним типом нації («civic» model of the nation — громадянська модель нації — з історичною територією і демократичним кон-

ституційним устроєм як основним елементом) і незахідним, нацією як етнічною концепцією у сенсі, слід розуміти, спільноти походження («ethnic» conception of the nation — етнічна концепція нації).

Ентоні Д. Сміт запитує: «чи справді нації слід вважати за важливі тільки тому, що їх трактують як перші й найважливіші форми політичної спільноти та ідентичності?». На його думку в Західній Європі в конкретному історичному контексті дійсно деякі нації виникали в плавильному казані держави. Але і цей контекст, і пов'язану з ним концепцію нації теж не слід надміру узагальнювати. «В інших історичних контекстах — до новітніх і (або) незахідних — зміст такої історичної спільноти, як нація, а отже, й наше розуміння її — дуже відмінні. Там соціальні, культурні і релігійні елементи часто мали більший вплив і значення, ніж політичні виміри і концепції, до яких були прихильні на Заході».

На думку А. Селігмана етнічна концепція нації, характерна для Східної Європи якраз і є однією з причин проблем громадянського суспільства на теренах в тому числі і України. Він вважає, що у Східній Європі утвердженню громадянського суспільства загрожує саме існування етнічних груп, чії умови індивідуального членства і стосунки із суспільством в цілому і з державою не визначені інструментально-раціональними моделями поведінки. Якраз збереження етнічної відданості й етнічної згуртованості (а отже, і потенціалу для етнічної винятковості) у межах окремих груп підриває саме визначення універсального громадянства у межах етнічної держави, на якій колишній (західний) тип груп інтересів і ґрунтується.

Ще в Декларації про державний суверенітет 1990 р. українська нація почала виокремлюватися як суб'єкт державотворення, що має яскраво виражений етнічний характер, оскільки в ній йшлося про мовні та культурні потреби нації. В Конституції 1996 року з одного боку українська нація вживається у тотожному значенні Українського народу, тобто громадян України всіх національностей, з огляду на те, що саме їх спільна реалізація права на самовизначення призвела до утворення держави Україна (абз. 3 Преамбули Конституції). З іншого — у ст. 11 українська нація розглядається як суто етнічна спільнота, а не як етнополітичний суб'єкт державотворчих

процесів: «Держава сприяє консолідації та розвиткові української нації, її історичній свідомості, традицій і культури».

Термінологічна плутанина дається взнаки і при застосуванні норм Конституції України. Цікавим є рішення Окружного адміністративного суду м. Києва від 27.05.2008 р. по справі № 4/92 за позовом до Президента України. Позивач вимагав заборонити Президенту застосовувати поняття «українська нація», оскільки на його думку Президент таким чином ігнорує зафіксований в Конституції України факт нетотожності понять «український народ» і «українська нація», що випливає зі ст. 11 Конституції. Суд відмовляючи в задоволенні позову послався на те, що з усіх визначень нації, що даються у тлумачних словниках випливає тотожність понять «нації» і «народу». При цьому судом не встановлено, що в Конституції України вони протиставленні одне одному чи є не тотожними за змістом.

Отже, на сьогодні в науковому обігу широко використовується поняття нації як в політичному, так і в культурному сенсі (як етнос). При цьому ми стаємо на позиції тих вчених, які вважають, що не можна від жодного з цих, понять відмовитися ні в повсякденному вжитку, ні в науковому обігу.

*Васько Владислав Андрійович
НЮУ імені Ярослава Мудрого,
студент, Полтавський юридичний інститут,
3 курс, 33 група*

ЩОДО ТЕНДЕНЦІЙ ВПЛИВУ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ НА ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Сучасні інформаційно комунікаційні технології (ІКТ) впливають на свідомість соціуму, створюють певну модель взаємовідносин влади і громадськості, яка сприяє зміцненню громадянського суспільства. І, як свідчать дослідження, формування та зміцнення громадянського суспільства все частіше відбувається